

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 16 oktober 1940 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.

Genom en den 31 augusti 1940 dagtecknad proposition, nr 26, vilken hänvisats till tredje särskilda utskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna, vid propositionen fogade förslag till lag med särskilda bestämmelser angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.

Beträffande de skäl som ligga till grund för det framlagda lagförslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Vid remiss till lagrådet av ett inom justitiedepartementet under samråd med cheferna för bank- och fondinspektionen, försäkringsinspektionen och sparbanksinspektionen jämte vissa andra sakkunniga utarbetat förslag till lag i förevarande ämne anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Westman*, till allmän motivering av förslaget följande:

»Vid krig eller krigsfara eller eljest under utomordentliga, av krig för-
anledda förhållanden kan för ekonomiskt företag, som driver sin verksamhet såsom aktiebolag eller ekonomisk förening eller i annan sådan form att för verksamheten fordras beslut av särskilda organ för företaget — bolagsstämman, föreningssammanträde, styrelse — eller tillsyn av särskilda kontrollorgan, svårighet eller hinder uppkomma att följa lagstiftningens eller för företaget gällande bolagsordnings, stadgars eller reglementesbestämmelser angående förvaltningen av bolagets angelägenheter och tillsynen däröver. Behov kan uppkomma för företaget att utan större omgång eller tidsutdräkt vidtaga ändring i fråga om orten för styrelsens säte och svårigheter kunna uppstå att hålla stämman eller sammanträde på ort som därför är bestämd. Det kan också bli omöjligt att tillämpa det beträffande företaget bestämda sättet för kallelser eller meddelanden; tidningar kunna hava upphört att utkomma, deras spridning kan hava inskränkts eller postgången kan hava avbrutits. Än vidare kan på grund av föreliggande utomordentliga förhållanden möta hinder att i den ordning som är bestämd utse ledamöter i de särskilda organen för företaget, främst styrelse och revisorer. Och av samma orsaker kan det visa sig ogörligt att vinna ett snabbt avgörande av fråga

om sådan persons entledigande. Dessa svårigheter få ökad betydelse, då de av krig eller krigsfara betingade förhållandena kunna i större utsträckning än eljest medföra behov av ändringar i organens sammansättning.

Även i andra avseenden kunna krigsförhållanden medföra hinder för företagen att fortsätta sin verksamhet under iakttagande av lagens föreskrifter. Försummad inbetalning eller underlåten anmälan om inbetalning, vid aktiebolags bildande, av minimikapitalet liksom förlust av viss större del av aktiekapitalet, som enligt gällande aktiebolagsrätt medför likvidationsskyldighet, kan sålunda bero av krigsförhållandena.

I banklagstiftningen givas vissa regler om inlåningens storlek i förhållande till fonderna och — vad angår sparbanker — om värderingen av sparbanks tillgångar. I fråga om dessa regler liksom vissa i bolags- och föreningslagstiftningen upptagna bestämmelser om skyldighet att redovisa vissa fonder i särskilt angivna slag av tillgångar kunna uppstå sig svårigheter för deras efterlevnad, som torde böra föranleda att Kungl. Maj:t skall kunna medgiva avvikelser. Kungl. Maj:t synes också böra äga att delegera denna sin befogenhet åt annan myndighet.

Enligt lagen om bankrörelse och lagen om försäkringsrörelse tillkomma Kungl. Maj:t åtskilliga befogenheter i avseende å bankaktiebolag och försäkringsbolag. Detsamma är förhållandet enligt lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet, förordningen om jordbrukets kreditkassor och lagen om sparbanker. Uppenbart är att krigsförhållanden kunna medföra svårighet att erhålla Kungl. Maj:ts medverkan i de fall som åsyftas i dessa lagar. Även här synes därför en delegation från Kungl. Maj:t böra kunna ifrågakomma.

Det synes erforderligt att lagbestämmelser givas, avseende att såvitt möjligt undanröja sådana av krigsförhållanden förorsakade svårigheter för bolag, föreningar och sparbanker, som nu nämnts. Med föreningar avses härvid ej endast ekonomiska föreningar.

Även i fråga om vissa för kreditgivning avsedda särskilt bildade rättssubjekt, vilka — utan att vara hänförliga till bolag eller föreningar — likväl förete väsentliga likheter med dessa, liksom ock i fråga om stiftelser torde på grund av krigsförhållanden svårigheter kunna uppstå i avseende å deras verksamhet. Bestämmelser som i sådant avseende meddelas för ovannämnda slag av särskilt bildade rättssubjekt böra fördenskull äga tillämpning jämväl å dem.»

Det framlagda lagförslaget huvudgrunder äro följande.

Förslaget har utformats såsom en fullmaktslag; dess centrala bestämmelser skola sålunda enligt 1 § kunna sättas i tillämpning av Kungl. Maj:t vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden.

Enligt 2 § skall styrelsen för bolag, förening eller sparbank äga besluta ändring i fråga om den ort inom riket, där styrelsen skall hava sitt säte. Sammanslutningen kommer därefter att i de mål, för vilka ej annorlunda

genom lag stadgas, lyda under allmän underrätt i den ort dit styrelsens säte förlagts.

Styrelsen skall ock, enligt 3 §, därest bolagsstämma eller motsvarande sammanträde på grund av krigsförhållanden ej kan hållas å bestämd ort, äga kalla till stämma eller sammanträde å annan lämplig ort. Kallelser till stämma eller sammanträde m. m. må ske på annat sätt än nu är föreskrivet, därest kallelsen sker på betryggande sätt; under vissa förutsättningar skall kallelse jämväl kunna utfärdas inom kortare tid före stämma eller sammanträde än som är bestämd.

I propositionen framhålles att det är av stor vikt att de särskilt bildade rättssubjektens förvaltning kan fortgå i möjligaste mån ohindrad och den föreskrivna kontrollen över förvaltningen utövas trots krigsförhållandena. I 4—6 §§ upptagas bestämmelser i detta syfte.

Enligt 4 § må sålunda, om hinder möter för nyval av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant sedan mandatstiden utgått, den förutvarande innehavaren kvarstå i befattningen till dess ny tillsättning skett.

I 5 § givas bestämmelser för det fall, att styrelseledamot avgår eller avlider eller förfall uppkommer för honom och hinder för nytillsättning i föreskriven ordning föreligger. Om beslutfört antal ledamöter eller suppleanter ändock finnes i styrelsen, behöver enligt paragrafens första stycke ny tillsättning ej ske. När antalet styrelseledamöter — efter det samtliga suppleanter, där sådana finnas, trätt i tjänstgöring — understiger vad som fordras för beslutförhet, skall däremot, enligt andra stycket, komplettering av styrelsen ske genom att länsstyrelsen förordnar ny styrelseledamot eller suppleant. Rätt att med anlitande av länsstyrelsen komplettera styrelse inträder åter redan när på grund av avgång antalet styrelseledamöter — efter det samtliga suppleanter inkallats till tjänstgöring såsom ledamöter — underskrider det i bolagsordningen eller stadgarna föreskrivna. — Om revisor avgår och suppleant ej finnes, skall enligt tredje stycket revisor förordnas av länsstyrelsen.

Om på grund av krigsförhållanden hinder möter för prövning av fråga om entledigande av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant, skall, enligt 6 §, länsstyrelsen på anmälan äga besluta entledigande. Om komplettering efter entledigandet gäller vad i 5 § stadgats.

I 7 § upptages därjämte ett stadgande av innehåll att, där för styrelsen på grund av krigsförhållanden hinder uppkommit att vid fullgörandet av sitt uppdrag rätt tillvarataga sammanslutningens intressen, länsstyrelsen av eget initiativ skall äga entlediga styrelsen och förordna ny sådan. Motsvarande skall gälla i fråga om revisorer.

Enligt 9 § skall ärende enligt 5, 6 eller 7 § under vissa förutsättningar kunna upptagas även av länsstyrelsen i det län där behovet yppat sig.

Bestämmelserna i 2—12 §§, vilka utformats med tanke på bolag, föreningar och sparbanker, skola enligt 13 § äga motsvarande tillämpning å vissa uppräknade, för kreditgivning avsedda särskilt bildade rättssubjekt ävensom å stiftelser.

Enligt 14 § skola vissa i lagarna om aktiebolag, bankrörelse och försäkringsrörelse förekommande bestämmelser om likvidationsskyldighet, såvitt Kungl. Maj:t ej annorlunda bestämmer, icke äga tillämpning i fall då den omständighet som påkallar likvidation får anses bero av krigsförhållandena.

Kungl. Maj:t skall vidare enligt 15 § äga medgiva dispens från vissa bestämmelser i bank- och föreningslagstiftningen m. m. Såväl denna dispensrätt som de befogenheter, vilka enligt bank- och försäkringslagstiftningen samt lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet ävensom förordningen om jordbrukets kreditkassor tillkomma Kungl. Maj:t, skall Kungl. Maj:t äga delegera åt viss myndighet.

Lagen föreslås skola gälla till och med den 31 mars 1942.

Utskottet. Det föreliggande förslaget avser att möjliggöra sådana jämkningar i gällande föreskrifter som kunna finnas påkallade för att avhjälpa de hinder som på grund av krigsförhållanden uppkomma för bolag och föreningar eller andra särskilt bildade rättssubjekt att utöva sin verksamhet. Ändring skall sålunda kunna vidtagas i fråga om ort för styrelsens säte eller för bolagsstämma, föreningssammanträde eller dylikt. Vidare givas regler om komplettering av de förvaltande och kontrollerande organen — styrelse och revisorer — eller annan ändring av organens sammansättning, då detta påkallas av krigsförhållandena. Jämväl i vissa andra avseenden skall avvikelse kunna ske från de gällande bestämmelserna för verksamheten. För lagens sättande i tillämpning fordras förordnande av Kungl. Maj:t.

Utskottet finner i likhet med departementschefen det påkallat, att bestämmelser i detta syfte komma till stånd, och utskottet kan därför i princip giva förslaget sin anslutning. Beträffande vissa bestämmelser i förslaget vill utskottet anföra följande.

Lagförslaget har utformats så, att i 2—12 §§ upptagas bestämmelser som hänföra sig till bolag, föreningar och sparbanker, varefter i 13 § stadgas att motsvarande bestämmelser skola gälla i fråga om vissa uppräknade, för kreditgivning avsedda särskilda rättssubjekt ävensom för stiftelser. Stats- och kommunalmyndigheternas verksamhet under krigsförhållanden skall åter regleras genom en särskild lag, som framlagts i propositionen nr 30 till innevarande riksdag. Utskottet har uppmärksammat, att beträffande vissa sammanslutningar tvekan kan råda huruvida de över huvud falla under någon av ifrågavarande lagar. Som exempel har anförts häradsallmänningar, bysamfälligheter, gemensamhetsfiske, samfälligheter enligt vattenlagen, flottningsföreningar och liknande sammanslutningar av i viss mån offentligrettslig karaktär. I den mån sådana sammanslutningar icke — såsom måhända i något fall kan vara händelsen — äro att hänföra under lagen med särskilda bestämmelser angående stats- och kommunalmyndigheterna och deras verksamhet vid krig eller krigsfara m. m., böra enligt utskottets mening bestämmelserna i förevarande lag kunna tillämpas å dem. Utskottet föreslår därför ett tillägg till 13 § av sådan innebörd, i samband varmed lagens rubrik torde böra jämkas.

Enligt 2 § kan styrelsen under vissa förutsättningar besluta ändring i fråga om den ort inom riket, där sammanslutningen skall hava sitt säte. I 3 § stadgas åter att, om bolagsstämma eller motsvarande sammanträde icke kan utan olägenhet hållas å den ort, som eljest är bestämd därför, styrelsen äger kalla till stämma eller sammanträde å annan lämplig ort. Utskottet har uppmärksammat, att i fråga om valet av ort för sammanträde enligt 3 § icke gäller annan begränsning än att orten skall vara *lämplig*. Det ligger emellertid enligt utskottets mening i sakens natur att, för att nämnda förutsättning skall vara uppfylld, det bör fordras att en allsidig representation för ledamöterna vid sammanträdet kan åstadkommas, så att besluten icke komma att ensidigt och till förfång för flertalet intressenter bestämmas av en minoritetsgrupp. Har en olämplig ort valts, kan detta åberopas såsom grund för klander.

I 4—6 §§ upptagas bestämmelser, som avse att trygga att även vid krigsförhållanden förvaltande och kontrollerande organ såsom styrelse och revisorer alltid skola finnas för ifrågavarande rättssubjekt, varvid det skall ankomma på länsstyrelse att entlediga och tillsätta ledamöter eller suppleanter i dessa organ, då hinder för frågans prövning i vanlig ordning föreligger. Härtill ansluter sig en bestämmelse i 7 §, att där för styrelsen på grund av krigsförhållanden hinder uppkommit att vid fullgörandet av sitt uppdrag rätt tillvarataga sammanslutningens intressen, länsstyrelsen skall äga entlediga ledamöterna och suppleanterna i styrelsen och förordna ny styrelse; motsvarande bestämmelse gäller revisorer och revisorssuppleanter. Av motiveringen till detta stadgande framgår, att här närmast åsyftats sådana fall, då styrelsen på grund av obehörigt inflytande kommit i den belägenheten att den icke kan rätt tillvarataga sammanslutningens intressen. Med hänsyn till detta hinders beskaffenhet och den allmänna betydelsen av att en av främmande inflytelser oavhängig styrelse finnes har i propositionen länsstyrelsen ansetts böra hava initiativrätt till entledigande av denna orsak. Enligt ett uttalande av lagrådet är det föreslagna stadgandet i 7 § även tillämpligt i fall då styrelsen t. ex. på grund av avbrott i kommunikationerna är faktiskt hindrad att förvalta företaget.

En tillämpning av stadgandet i 7 § synes icke kunna ifrågakomma i annat fall än då riket befinner sig i krig. Även med denna begränsning kan emellertid stadgandet uppenbarligen innebära ett långtgående ingripande i dessa privata sammanslutningars verksamhet. Med hänsyn till den ur olika synpunkter ömtåliga beskaffenheten av den prövning, som i dessa ärenden måste företagas, anser utskottet riktigast att denna prövning i lagen förbehålles Kungl. Maj:t. Utskottet föreslår därför en ändring av paragrafen av sådan innebörd. Det bör erinras att, under de förutsättningar som angivas i det genom propositionen nr 30 framlagda förslaget till lag med särskilda bestämmelser angående stats- och kommunalmyndigheterna och deras verksamhet vid krig eller krigsfara m. m., den Kungl. Maj:t tillkommande befogenheten skall kunna delegeras till underordnad myndighet, liksom länsstyrelsen i exceptionella fall skall självständigt kunna utöva befogenheten.

Härjämte vill utskottet, vad angår de närmare omständigheter under vilka

ett ingripande med stöd av 7 § skall kunna ske, framhålla att enligt den ovan omnämnda motiveringen till stadgandet detsamma förutsätter, att på grund av krigsförhållanden hinder uppkommit för styrelsen att — inom en större eller mindre del av sammanslutningens verksamhetsområde — förvalta sammanslutningens angelägenheter eller i varje fall att med bevarad handlingsfrihet fullgöra detta sitt åliggande. Med hänsyn till vikten av dessa förutsättningar föreslår utskottet att stadgandets avfattning härutinnan jämkas i förtydligande riktning.

Den av utskottet föreslagna ändringen i 7 § i fråga om befogenheten att meddela förordnande enligt paragrafen föranleder vissa ändringar i 8 § och 9 § första punkten. Hänvisningen i dessa lagrum till 7 § bör sålunda utgå. Vad angår 8 § torde böra framhållas att härmed icke avses någon ändring i sak; även utan uttryckligt lagstadgande torde Kungl. Maj:t komma att i ärende enligt 7 §, där så kan ske, inhämta yttrande från central tillsynsmyndighet.

I 9 § andra punkten föreslår utskottet en huvudsakligen formell jämkning, varmed överensstämmelse vinnes med ett liknande stadgande i 5 § av det genom propositionen nr 27 framlagda förslaget till lag med särskilda bestämmelser angående förmynderskap, godmanskap och boutredning vid krig eller krigsfara m. m.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att riksdagen funnit vissa ändringar böra vidtagas i det genom förevarande proposition framlagda lagförslaget, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

L a g

med särskilda bestämmelser angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.

L a g

med särskilda bestämmelser angående bolag, föreningar, sparbanker, vissa andra inrättningar och *samfälligheter samt* stiftelser vid krig eller krigsfara m. m.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Konungen förordna, att bestämmelserna i 2—15 §§ skola tillämpas.

2 §.

Uppkommer på grund av förhållanden, som avses i 1 §, behov av ändring beträffande den ort inom riket, där bolags, förenings eller sparbanks styrelse skall hava sitt säte, må beslut därom fattas av styrelsen.

*(Kungl. Maj:ts förslag:)**(Utskottets förslag:)*

Beslutas sådan ändring för bolag eller förening som registrerats, skall beslutet ofördröjligen anmälas för registrering. Å beslut av styrelse för sparbank skall stadfästelse ofördröjligen sökas hos länsstyrelsen.

Sedan beslut fattats och, där det skall registreras eller stadfästas efter vad i andra stycket sägs, registrering eller stadfästelse skett, skall bolaget, föreningen eller sparbanken i de mål, för vilka ej annorlunda genom lag stadgas, lyda under allmän underrätt i den ort dit styrelsens säte förlagts.

3 §.

Kan på grund av förhållanden, som avses i 1 §, bolagsstämma, förenings- sammanträde, ombudsmöte eller sammanträde med sparbanks huvudmän ej utan olägenhet hållas å ort, som därför genom bolagsordning, stadgar eller reglemente eller eljest är bestämd, äger styrelsen kalla till stämma eller sammanträde å annan lämplig ort.

Då det påkallas av förhållanden, som avses i 1 §, må, utan hinder av vad som beträffande bolag, förening eller sparbank är bestämt om sättet för kallelse till stämma eller sammanträde eller för bringande av andra meddelanden till bolagsdelägaras, föreningsmedlems eller andras kännedom, kallelse och meddelande ske på annat betryggande sätt. Kallelse må ock utfärdas inom kortare tid före stämma eller sammanträde än som är bestämd, där synnerliga skäl därtill föreligga och kallelsen kungöres på sätt som med hänsyn till kallelsetiden må vara betryggande.

4 §.

Har den tid, för vilken styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bolag, förening eller sparbank utsetts, gått till ända, och har på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder mött att, i den ordning som är bestämd, tillsätta befattningen, må han kvarstå till dess ny tillsättning skett.

5 §.

Avgår eller avlider styrelseledamot i bolag, förening eller sparbank eller uppkommer förfall för styrelseledamot, och möter på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder mot utseende, i den ordning som är bestämd, av styrelseledamot eller styrelsesuppleant, må, ändå att suppleant ej finnes, med tillsättning av styrelseledamot eller suppleant anstå, såframt styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter.

Finnes i fall som i första stycket sägs ej suppleant, äger länsstyrelsen, på anmälan av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor, revisorssuppleant, huvudman i sparbank, bolagsdelägare eller föreningsmedlem eller av tillsynsmyndighet, förordna ny styrelseledamot eller suppleant. Är styrelsen ej beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter, vare styrelseledamot och revisor skyldig göra sådan anmälan. Denna skyldighet åligger ock

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

den som avgår eller för vilken förfall uppkommer, om anmälan kan göras av honom. Varder det eljest för länsstyrelsen kunnigt att beslutför styrelse saknas, skall förordnande meddelas. Förordnande skall av länsstyrelsen på anmälan återkallas, sedan styrelseledamot eller suppleant utsetts i den ordning som är bestämd.

Föreligger i fråga om revisor fall som i första stycket sägs, skall vad i andra stycket stadgas om anmälan hos länsstyrelsen och förordnande av styrelseledamot eller suppleant, då beslutför styrelse saknas, äga motsvarande tillämpning.

6 §.

Föreligger på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder att skyndsamt, i den ordning som är bestämd, pröva fråga om entledigande av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bolag, förening eller sparbank, äger länsstyrelsen, på anmälan av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor, revisorssuppleant, huvudman i sparbank, bolagsdelägare eller föreningsmedlem eller av tillsynsmyndighet, besluta entledigande, om grund därtill finnes vara för handen. I fråga om förordnande av annan i den entledigades ställe gäller vad i 5 § andra och tredje styckena är stadgat.

7 §.

Där för styrelsen för bolag, förening eller sparbank på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder uppkommit att *vid fullgörandet av sitt uppdrag rätt tillvarataga bolagets, föreningens eller sparbankens intressen*, äger länsstyrelsen, då anmälan därom sker eller det eljest varder kunnigt, entlediga ledamöterna och suppleanterna i styrelsen och förordna styrelseledamöter och styrelsesuppleanter till erforderligt antal. Sådant förordnande skall *av länsstyrelsen* återkallas, när ny styrelse blivit utsedd i den ordning som är bestämd.

Där för styrelsen för bolag, förening eller sparbank på grund av förhållanden, som avses i 1 §, hinder uppkommit att *fullgöra sitt uppdrag eller att med bevarad handlingsfrihet ombesörja bolagets, föreningens eller sparbankens angelägenheter*, äger *Konungen*, då anmälan därom sker eller det eljest varder kunnigt, entlediga ledamöterna och suppleanterna i styrelsen och förordna styrelseledamöter och styrelsesuppleanter till erforderligt antal. Sådant förordnande skall återkallas, när ny styrelse blivit utsedd i den ordning som är bestämd.

Vad i första stycket är stadgat i fråga om styrelseledamot och styrelsesuppleant skall äga motsvarande tillämpning beträffande revisor och revisorssuppleant.

8 §.

Avser ärende, som i 5, 6 *eller* 7 § sägs, förordnande eller entledigande

Avser ärende, som i 5 *eller* 6 § säg-, förordnande eller entledigande av sty-

(Kungl. Maj:ts förslag:)

av styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bolag, förening eller sparbank, som står under inseeende av central tillsynsmyndighet, åligger det länsstyrelsen att före ärendets avgörande inhämta yttrande från den centrala tillsynsmyndigheten, där sådant yttrande utan avsevärd olägenhet kan avvaktas.

(Utskottets förslag:)

relseledamot, styrelsesuppleant, revisor eller revisorssuppleant i bolag, förening eller sparbank, som står under inseeende av central tillsynsmyndighet, åligger det länsstyrelsen att före ärendets avgörande inhämta yttrande från den centrala tillsynsmyndigheten, där sådant yttrande utan avsevärd olägenhet kan avvaktas.

9 §.

Kan på grund av förhållanden, som avses i 1 §, ärende om förordnande eller entledigande enligt 5, 6 eller 7 § ej utan avsevärd svårighet eller tidsutdräkt handläggas av länsstyrelsen i det län, där bolagets, föreningens eller sparbankens styrelse enligt bolagsordning, stadgar eller reglemente eller eljest har sitt säte, må ärendet upptagas av länsstyrelsen i det län där behovet yppat sig. Det åligger i sådant fall denna myndighet att, *såframt* det kan ske, om beslut angående förordnande eller entledigande *ofördröjligen* underrätta länsstyrelsen i förstnämnda län.

Kan på grund av förhållanden, som avses i 1 §, ärende om förordnande eller entledigande enligt 5 eller 6 § ej utan avsevärd svårighet eller tidsutdräkt handläggas av länsstyrelsen i det län, där bolagets, föreningens eller sparbankens styrelse enligt bolagsordning, stadgar eller reglemente eller eljest har sitt säte, må ärendet upptagas av länsstyrelsen i det län där behovet yppat sig. Det åligger i sådant fall denna myndighet att, *så snart* det kan ske, om beslut angående förordnande eller entledigande underrätta länsstyrelsen i förstnämnda län.

10 §.

Har, i den mån det kunnat ske, kallelse till sammanträde på betryggande sätt utgått till ledamöterna och suppleanterna i styrelse för bolag, förening eller sparbank, må, utan hinder därav att på grund av förhållanden, som avses i 1 §, icke så många kommit tillstädes att de utgöra beslutfört antal, beslut ändock fattas av de tillstädeskomna i ärende som ej tål uppskov.

11 §.

Handling, som enligt lag skall vara försedd med samtliga styrelseledamöters namnunderskrifter, skall, om hinder däremot möter på grund av förhållanden, som avses i 1 §, underskrivas av minst beslutfört antal.

12 §.

Vad i 4—11 §§ är stadgat beträffande styrelseledamöter och styrelsesuppleanter skall i tillämpliga delar gälla i fråga om likvidatorer och supp-

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

leanter för likvidatorer, så ock beträffande valda ombud i föreningar samt huvudmän i sparbank.

13 §.

I avseende å Sveriges allmänna hypoteksbank, konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska jordbrukskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan, Svenska bostadskreditkassan, sparbankernas säkerhetskassa samt fondbörsen i Stockholm, så ock å stiftelser skall vad i denna lag är stadgat beträffande bolag och föreningar vara i tillämpliga delar gällande.

I avseende å Sveriges allmänna hypoteksbank, konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska jordbrukskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan, Svenska bostadskreditkassan, sparbankernas säkerhetskassa samt fondbörsen i Stockholm, så ock å stiftelser skall vad i denna lag är stadgat beträffande bolag och föreningar vara i tillämpliga delar gällande. *Samma lag vare beträffande andra samfälligheter, som ej avses i lagen med särskilda bestämmelser angående stats- och kommunalmyndigheterna och deras verksamhet vid krig eller krigsfara m. m.*

14 §.

Bestämmelserna i 33 § andra stycket, 97 § 1) och 98 § lagen om aktiebolag, 91 §, 92 § första stycket och 93 § 2) lagen om bankrörelse samt 27 § andra stycket, 88 § 1) och 89 § lagen om försäkringsrörelse skola, såvitt Konungen ej annorlunda bestämmer, icke äga tillämpning i fall, då omständighet som jämlikt nämnda bestämmelser påkallar likvidation får anses bero av förhållanden, som avses i 1 §. Försäkringsaktiebolag må likväl, så länge sådan omständighet består, icke utan samtycke av försäkringsinspektionen avsluta nya försäkringar.

15 §.

Där det finnes påkallat på grund av förhållanden, som avses i 1 §, äger Konungen medgiva avvikelser från vad som stadgas i 49 § lagen om bankrörelse, 30 § förordningen om jordbrukets kreditkassor, 215 § lagen om försäkringsrörelse, 87 § tredje stycket lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar, 19 § lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar, 35 § förordningen om erkända sjukkassor, 27 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor samt 25, 29 och 33 §§ lagen om sparbanker.

Befogenhet, som efter vad i första stycket sägs eller enligt stadgande i lagen om bankrörelse, lagen om försäkringsrörelse, lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet, förordningen om jordbrukets kreditkassor eller lagen om sparbanker tillkommer Konungen, må i den mån det

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

finnes påkallat på grund av förhållanden, som avses i 1 §, av Konungen anförtros viss myndighet.

16 §.

De närmare föreskrifter som erfordras för tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 31 mars 1942. Förordnande, som av Konungen meddelats enligt 1 §, skall ej gälla längre än lagen äger giltighet.

Beslut som fattats enligt 2 § skall, sedan förordnande enligt 1 § upphört att gälla, vara utan verkan. Har beslutet registrerats, åligger det registreringsmyndigheten att ur registret avföra anteckning om detsamma.

Där styrelseledamot, styrelsesuppleant, revisor, revisorssuppleant, likvidator, suppleant för likvidator, ombud i förening eller huvudman i sparbank på grund av denna lag tjänstgör vid den tid, då förordnande enligt 1 § upphör att gälla, skall uppdraget fortfara, till dess annan blivit utsedd i den ordning som är bestämd, dock ej längre tid än fyra månader.

Stockholm den 15 oktober 1940.

På tredje särskilda utskottets vägnar:

N. GÄRDE.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Gärde, Linder, Norman, Wistrand, Branting, Ewerlöf, Strand, Löfvander, Olof Carlsson, Sten* och *Herlitz*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Sandström, Barnekow, Lindberg* i Stockholm och *Hermansson* i Norrköping, fru *Ruth Gustafson*, herrar *Landgren, Jacobson, Gardell* och *Lindahl*, fröken *Ebon Andersson* samt herr *Wallén*.

Reservation

av herrar *Branting, Strand, Sten* och *Hermansson* i Norrköping samt fru *Ruth Gustafson*, vilka anfört:

»I det anförande till statsrådsprotokollet, med vilket chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmälde det föreliggande lagförslaget, angi-

ves såsom motivering de svårigheter, som under i 1 § angivna förhållanden kunna uppkomma för ekonomiskt företag, som driver sin verksamhet såsom aktiebolag, ekonomisk förening eller i annan sådan form etc. I fortsättningen talas om 'företaget' eller 'företagen'. Anförandet avslutas i denna del med följande sammanfattning: 'Det synes erforderligt, att lagbestämmelser givas, avseende att så vitt möjligt undanröja sådana av krigsförhållanden förorsakade svårigheter för bolag, föreningar och sparbanker, som nu nämnts.' Av denna motivering synes framgå, att lagen i huvudsak är avsedd att gälla ekonomiska företag. Efter den sist anförda meningen tillägges visserligen: 'Med förening avses härvid ej endast ekonomiska föreningar.' Denna mening kan möjligen avse att klargöra, att lagen avsåge även sådana ekonomiska företag, som drivas i annan form för kollektiv samverkan än bolag, ekonomisk förening eller sparbank. Emellertid har under utskottsbehandlingen detta departementschefens uttalande tolkats så, att lagen skulle äga tillämpning på föreningar överhuvud taget. Alltså även på s. k. ideella föreningar.

Under utskottsbehandlingen har, genom denna tolkning av lagens tillämpningsområde, problem upprullats för vilkas bedömande utrednings- eller annat material icke förelegat. De ideella föreningarnas behov av rättsskydd för extraordinära dispositioner under utomordentliga förhållanden har icke varit föremål för utredning och någon remiss av lagförslaget till dylika sammanslutningar för yttrande har icke förekommit.

De föreslagna lagbestämmelserna äro mycket vittgående. Sålunda kan, under i 7 § angivna förhållanden, den valda styrelsen genom statsmakternas ingripande entledigas och ny styrelse utses. Ett sådant ingripande kan säkerligen när det gäller ekonomiska företag vara både nödvändigt och försvarbart, men huruvida det kan lända till någons fördel att exempelvis fackliga eller politiska organisationer under längre eller kortare tid begåvas med en statsauktoriserad styrelse är i varje fall hittills outrett. Då de ideella föreningarnas verksamhet icke är eller varit reglerad genom särskild lagstiftning, synes anledning icke nu föreligga att låta den föreslagna beredskapslagen innefatta jämväl ideella föreningar.

Med åberopande av vad sålunda anförts, vilja vi hemställa, att till 13 § i den av utskottet föreslagna lydelsen måtte tillfogas ett andra stycke, så lydande:

Med förening avses i denna lag allenast ekonomisk förening.»